

Kapitola 8

Balkánský rozměr české zahraniční politiky

Tomáš Dopita

Předchozí vydání této publikace zaznamenávaly důležité události v české zahraniční politice vůči jihovýchodní Evropě, zejména ty ve spojení s evropskou integrací, migrační vlnou, zesílením geopolitického soupeření Západu s Ruskem, sporem polostátní skupiny ČEZ s Albánií, dohodou o normalizaci vztahů a dialogu mezi Bělehradem a Prištinou či dlouhodobými dopady finanční krize. Během této doby aktéři české zahraniční politiky rozvíjeli vztahy s jihovýchodní Evropou a v roce 2015 se v aktualizované *Koncepci zahraniční politiky České republiky* zaměřili zejména na aktivní podporu integračního „úsilí Srbska, dalších zemí západního Balkánu a Turecka“.¹ Přitom se však museli vyrovnávat s vlastním ambivalentním a polarizovaným vztahem ke Kosovu i s podnikatelskými neúspěchy při balkánské expanzi skupiny ČEZ. Mediálně zdaleka nejzmiňovanější balkánskou zemí bylo v posledních letech Řecko, a to zejména ve spojitosti s dluhovou a posléze migrační krizí. Přímé politické vztahy České republiky s Řeckem však byly doposud poměrně omezené.

I v roce 2016 se o jihovýchodní Evropě v České republice politicky diskutovalo zejména ve vztahu k integraci do EU a NATO, bezpečnosti, ekonomice a migraci. Čeští aktéři si obecně zachovali aktivní prointegrační přístup, akcentující stabilitu a hospodářskou spolupráci. Ve vztahu k migraci se čeští aktéři aktivně zapojili do restriktivního proudu v EU, kladoucím důraz na aktivní ochranu vnějších hranic EU a uzavírání balkánské migrační trasy. Ve vztahu ke Kosovu zůstali vnitřně polarizováni, neboť Poslanecká sněmovna i prezident i nadále kladli aktivní odpor vůči spolupráci s kosovskými úřady. Politická diskuse balkánského rozměru české zahraniční politiky však byla v roce 2016 výrazně nová v tom, že dříve jen mediálně existující napětí ve vztahu k Řecku jako „černé ovci“ EU se výrazně projevilo i na politické úrovni, když výroky českého prezidenta na adresu Řecka vyvolaly diplomatickou roztržku s tímto státem. V roce 2016 došlo i k velkým komplikacím ve vztazích mezi EU a Tureckem, což vyvolalo otázky nad udržitelností přístupových rozhovorů s touto zemí. Aktéři české zahraniční politiky na tento nepříznivý vývoj reagovali opakovaním podpory Turecku. Konečně, brexit a vítězství Donalda Trumpa v prezidentských volbách

v USA v roce 2016 naznačily, že v euroatlantickém společenství existuje poměrně silná tendence k politické a ekonomické fragmentaci. To do určité míry oslabilo celkové ideové základy české zahraniční politiky vůči balkánskému prostoru, která byla v poslední době založená zejména na integrační dynamice.

BALKÁNSKÝ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY: VÝCHODISKA A POLITICKÝ KONTEXT

Současná jihovýchodní Evropa je provázána spleť spojenectví a konfliktů mající kořeny často ještě v období rozpadu Jugoslávie. I vztahy mezi Slovinskem a Chorvatskem nejsou zcela ideální. Stále pokračuje spor o Piranský záliv a Slovinsko neposkytuje občanům Chorvatska přímý přístup na svůj pracovní trh. Opravdu problematickými jsou však zejména spory mezi představiteli tří konstitutivních národů Bosny a Hercegoviny a bilaterální problémy mezi Srbskem a Chorvatskem a Srbskem a Kosovem. K tomu je třeba připočíst napjaté vztahy mezi Srbskem a Albánií a spor o jméno mezi Makedonií a Řeckem, abychom získali hrubé obrysy dlouhodobých politických problémů v jihovýchodní Evropě.

V tomto prostředí se v posledních letech projevovalo stále silnější geopolitické soupeření nejrůznějších aktérů z vnějšku regionu, jakož i impulzy spojené s migrační krizí, zadlužením či náboženským radikalismem a strachem z něho. To celé, provázané s dlouhodobým procesem evropské a euroatlantické integrace, představuje základní kontext, do kterého jsou na Balkáně zapojeni aktéři české zahraniční politiky – diplomaté, politici, úředníci, firmy, neziskové organizace či jednotlivci.

Česká republika na Balkáně dlouhodobě nehraje některou z hlavních rolí, přesto jsou české vazby na tento prostor poměrně silné. Tomu odpovídá i status připisovaný Balkánu či jihovýchodní Evropě v české oficiální zahraniční politice, tak jak je vytvářena vládou, jednotlivými ministerstvy, prezidentem, Parlamentem ČR či Českou rozvojovou agenturou a jak je artikulována v oficiálních dokumentech ČR.² I v roce 2016 byla východiska české politiky vůči jihovýchodní Evropě strategicky ukotvena zejména ve vztazích zprostředkovaných skrze EU, ať už v rámci institucí EU, nebo v rámci integrace, rozšiřování či vnějších vztahů EU. Specifická a poměrně výrazná byla i společná politika zemí V4 vůči šesti zemím západního Balkánu. V neposlední řadě docházelo k rozsáhlé přímé kulturní, obchodní i politické výměně mezi obyvateli České republiky a jednotlivých balkánských zemí.

BALKÁNSKÝ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY: AGENDA A UDÁLOSTI

Konflikty a spolupráce

Do politických i bezpečnostních konfliktů a spolupráce v jihovýchodní Evropě se stále více promítalo geopolitické soupeření mezi vnějšími aktéry. V první řadě šlo o zprovoznění protiraketového systému Aegis Ashore v rumunském Deveselu v květnu

2016, který provozuje americká armáda v rámci NATO.³ Washington a Brusel uváděly, že štít není namířen proti Rusku, ale proti Blízkému východu, zejména Íránu. Moskva ale trvala na tom, že jde o ohrožení bezpečnosti Ruska, a oznámila, že podniká příslušné odvetné kroky.⁴ Rusko začalo posilovat vojenskou přítomnost v Černém moři, na což Rumunsko reagovalo prohlášením o posilování obrany a zvyšování obranného rozpočtu na 2 % hrubého domácího produktu.⁵ S tím byly spojené i nepotvrzené zprávy, že USA přesouvají jaderné zbraně z Turecka do Rumunska.⁶ Aliance také v roce 2016 otevřela v Bukurešti jednu ze svých zvláštních integračních jednotek a štáb mnohonárodní divize, který bude koordinovat aktivity NATO v Rumunsku a Bulharsku.⁷ Česká republika se do politiky na jihovýchodním křídle NATO zapojovala skrze užší jednání v tzv. Bukurešťském formátu sdružujícím devět zemí střední či východní Evropy.⁸ Celkově však čeští aktéři spíše přijímali politiky ostatních partnerů v NATO, než aby přicházeli s vlastními iniciativami.

Vztahy s Ruskou federací byly důležité i v Bulharsku, které dříve zrušilo spolupráci s Ruskem na výstavbě plynovodu Jižní tok. S cílem situaci dále vojensky neeskalovat bylo Bulharsko vůči iniciativě Rumunska a Turecka směrem k užší vojenské spolupráci v Černém moři zdrženlivé.⁹ Listopadové prezidentské volby v Bulharsku vyhrál Rumen Radev, který je známý poměrně vstřícnými proruskými postoji.¹⁰ Radevova výhra vedla v Bulharsku k další demisi vlády a předčasným volbám.¹¹ Bulharsko tak směřovalo k šesté vládě během čtyř let.

Také v Černé Hoře se v roce 2016 soupeření „Východu“ se „Západem“ projevovalo velmi silně. Černá Hora v roce 2016 nadále podporovala sankce EU vůči Rusku a vztahovaly se na ni ruské protisankce. Rusko má v Černé Hoře poměrně velký vliv jako zdroj investic; přibližně třetina zahraničních podniků v zemi je vlastněna občany Ruské federace, stejně jako i velké množství lukrativních nemovitostí.¹² Na konci roku 2015 byla Černá Hora oficiálně pozvána do NATO, na což Rusko reagovala odmítavě.¹³ Přizvání Černé Hory do NATO pak bylo jedním z hlavních témat voleb konaných v říjnu 2016, když byla volební kampaň do značné míry vedena jako souboj stran, které jsou pro a proti vstupu do NATO. Během těchto sporů se prezident Miloš Zeman v dubnu setkal na Pražském hradě se svým černohorským protějškem, prezidentem Filipem Vujanovićem, a vyjádřil podporu evropskému a euroatlantickému směřování jeho země. V podobném duchu proběhlo i Vujanovićovo setkání s premiérem Sobotkou.¹⁴ Poslanecká sněmovna schválila protokol o přijetí Černé Hory do NATO na začátku února a Senát učinil to samé v říjnu. Proti tomuto aktivnímu přijetí Černé Hory poslanci a senátoři byli jen zástupci KSČM, kteří označili NATO za relikv studené války a stabilizaci Černé Hory za domnělou. Výsledkem říjnových voleb v Černé Hoře bylo potvrzení politického směřování k NATO.¹⁵ Černo-horské úřady však 16. října, v den voleb, zadržely 20 občanů Srbska, včetně bývalého velitele srbské speciální policie Bratislava Dikiće, s podezřením na plánování teroristického útoku během voleb, kdy mělo dojít k útokům na voliče a na státní instituce. Černo-horští politici z vládních stran tuto událost explicitně spojovali se snahou Ruska destabilizovat Černou Horu.¹⁶ Opoziční politici naopak mluvili o snaze vládních stran zamaskovat jejich korupci a legitimizovat připojení k NATO. Čtyři opoziční strany posléze výsledky voleb neuznaly.¹⁷

Přistoupení Černé Hory k NATO je prvním rozšířením Severoatlantické aliance od roku 2009, kdy do organizace vstoupily Albánie a Chorvatsko.¹⁸ Černá Hora také pokračovala v otevírání dalších „přístupových“ kapitol ke členství v Evropské unii. Komisař pro agendu rozšíření Johannes Hahn však v březnu 2016 uvedl, že prozatím došlo pouze k omezenému postupu v oblasti vlády práva, zejména co se týče boje proti korupci a organizovanému zločinu.¹⁹

Ruský vliv byl viditelný i v Bosně a Hercegovině, když Rusko bylo jedinou významnou zemí zapojenou do stále probíhající mezinárodní mírové intervence v této zemi, jež neodsoudila konání referenda o oslavě Dne Republiky srbské 9. února. A to i přesto, že konání referenda bylo explicitně zakázané Ústavním soudem Bosny a Hercegoviny. Naopak, Vladimir Putin se sešel s Miloradem Dodikem, hlavním strůjcem referenda, jen pár dní před jeho konáním.²⁰ Navíc docházelo i k vzrůstajícím tensím mezi představiteli jednotlivých konstitutivních národů tohoto státu, které se přely o významu, důvodech a důsledcích války, jakož i o vhodnosti některých současných kroků. Kupříkladu Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii 24. března zatím nepravomocně odsoudil Radovana Karadžiće ke 40 letům vězení, když ho uznal vinným v deseti z jedenácti bodů obžaloby, včetně genocidy, v souvislosti s událostmi po pádu Srebrenice 11. 7. 1995.²¹ Současný prezident Republiky srbské, M. Dodik, však v březnu po Karadžićovi pojmenoval studentskou ubytovnu ve městečku Pale, odkud tento válečný zločinec řídil Republiku srbskou během války.²² To vyvolalo vlnu negativních reakcí, podobně jako i výše zmíněné referendum o Dnu Republiky srbské, uskutečněné 25. 9. 2016. Navzdory probíhajícím vnitrostátním sporům však představitelé Bosny a Hercegoviny předali 15. února v Bruselu žádost o přijetí do Evropské unie. Všech čtrnáct úrovní vlády v Bosně a Hercegovině následně přijalo koordinační mechanismus pro vztahy s EU, načež byla žádost formálně akceptována 20. září při zasedání Rady EU v Bratislavě.²³ Aktéři české zahraniční politiky přijali postup Bosny a Hercegoviny velmi pozitivně, přičemž však zdůrazňovali, že by tato země měla pokračovat v procesu reform, které povedou k větší funkčnosti státních institucí, ekonomickému rozvoji, odstranění segregace ve školství a usmíření.²⁴

Rusko v roce 2016 dále rozvíjelo i tradičně dobré vztahy s Makedonií a Srbskem. V Makedonii pokračovala politická krize, která započala již po volbách v roce 2014, jejichž výsledky nebyly uznány nejsilnější opoziční stranou SDSM (Sociálně demokratický svaz Makedonie). Na jaře 2015 krize zesílila se zveřejňováním nahrávek poukazujících na rozsáhlou vládní korupci, odposlouchávání tisíců lidí, manipulaci s justicí a další závažnou kriminalitu ve službách politiky. Představitelé USA, EU, ale i Německa, Velké Británie a dalších zemí, včetně České republiky, se snažili adaptovat na vývoj v Makedonii a přimět místní aktéry ke krokům k přechodné vládě, konání nových voleb a vyšetřování celé aféry. V dubnu 2016 se makedonský prezident Đorđe Ivanov pokusil řešit krizi tak, že udělil milost osobám vystupujícím v nahrávkách. Toto však bylo v červnu odvoláno po mohutných veřejných protestech, později nazvaných „Barevná revoluce“. Volby se nakonec, po dvou odkladech, konaly 11. prosince. Těsně v nich zvítězila dosavadní vládní strana VMRO-DPMNE, vedená Nikolou Gruevskim, která však nedokázala postavit koalici. Prezident Ivanov otálel s poskytnutím příležitosti opoziční straně SDSM a VMRO-DPMNE blokovala

práci parlamentu, také údajně kvůli obavám z požadavků albánské strany DUI, se kterou SDSM vstoupila do koalice. Počátek práce parlamentu pak byl v roce 2017 spojen s protesty příznivců VMRO-DPMNE. I navzdory těmto politickým střetům český prezident oplatil únorovou návštěvu makedonského prezidenta v Praze²⁵ a v červnu navštívil česko-makedonské hospodářské fórum konané v Ohridu, kde jednal s prezidentem Ivanovem a přijal od něj nejvyšší makedonské vyznamenání, Řád 8. září.²⁶

Srbsko i v roce 2016 nadále používalo „ruskou kartu“ při vyvažování vlivu Západu, zejména co se týče postavení Kosova. V roce 2016 pak byla uskutečněna dvě společná vojenská cvičení s Ruskem. Srbsko používá ruskou výzbroj a vojenské technologie a od roku 2012 umožňuje Rusku provozovat humanitární centrum v Niši, pro které by Rusko rádo získalo diplomatický status.²⁷ Ruské firmy také vlastní velkou část energetické infrastruktury. Na jedné straně Srbsko často nesdílí zahraničněpolitické postoje EU vůči Rusku, což bývá u některých zemí EU často vnímáno velmi kriticky. Na druhou stranu, Srbsko úzce spolupracuje i s NATO, se kterým v roce 2015 podepsalo *Individuální akční plán* a v roce 2016 plánovalo vícero společných cvičení. Srbsko také pokračovalo v otevírání přístupových kapitol vyjednávání o podmínkách přístupu k EU. Premiér Aleksandar Vučić v lednu učinil kroky k vyhlášení předčasných voleb, když tento krok odůvodnil tím, že Srbsko „*potřebuje další čtyři roky stability tak, aby bylo schopné přistoupit k EU*“ (17. 1. 2016). Ve volbách v dubnu Vučićova Srbská pokroková strana sice získala více než 48 % hlasů, ale díky několika menším stranám, které se nově dostaly do parlamentu, vzešla z voleb o něco slabší, nežli byla po volbách v roce 2014.²⁸ Čeští představitelé veřejně podporovali a pozitivně přijímali přibližování Srbska k Evropské unii, a to zejména při návštěvě prezidenta Srbska Tomislava Nikoliće v Praze na konci listopadu.²⁹ Předpokladem úspěšného postupu Srbska ke členství v EU je však také vyřešení komplikovaných vztahů s okolními zeměmi. Zejména se to týká normalizace vztahů s Kosovem a vyřešení bilaterálních sporů s Chorvatskem, které ukázalo, že je připraveno postup Srbska v přístupových rozhovorech blokovat.³⁰ Prezident Nikolić se v této souvislosti vyjádřil, že považuje podmínky EU pro přijetí za ponižující.³¹

Ve vztahu ke Kosovu bylo důležité, že Dohoda o stabilizaci a přidružení k EU a Kosovem vstoupila v platnost v dubnu 2016. Novým kosovským prezidentem byl na konci února zvolen Hashim Thaçi. Opozice Thaçiho zvolení ve třetím kole prostou většinou nezabránila ani vyvoláním incidentu, při kterém došlo k použití slzného plynu.³² V roce 2016 však Kosovo zabředávalo do vleklé politické krize, kdy vypjaté vztahy se Srbskem³³ a dalšími zeměmi byly doprovázené častým blokováním práce parlamentu a odporem k politickým dohodám a kompromisům. Otázka vymezení hranice s Černou Horou se stala novým palčivým problémem, doprovázeným protesty a novými incidenty se slzným plynem v parlamentu. Ratifikace této dohody se stala jednou z hlavních podmínek pro liberalizaci vízového režimu s EU, ale opoziční Vetëvendosje (Sebeurčení), další dvě strany a část poslanců vládní koalice s tímto nesouhlasili kvůli údajné ztrátě území. Dohoda tedy neměla potřebnou dvoutřetinovou většinu v parlamentu.³⁴ Ze strany českých aktérů vůči Kosovu pokračovala vnitřně polarizovaná politika, kdy na jedné straně ministerstvo zahraničních věcí a některá další ministerstva byla otevřená vytváření společné politiky.³⁵ Zde šlo např. o spolu-

práci mezi V4 a západobalkánskou šesticí států, která směřuje k ustavení Západobalkánského fondu pro regionální spolupráci, jenž by zahrnoval i Kosovo jako plnohodnotného účastníka.³⁶ Současně však prezident a Parlament ČR pokračovali v politice neuznávání a stavěli se proti spolupráci s představiteli této země, čímž rozvíjeli politiku ignorace či aktivního odporu vůči Kosovu. Symptodem této politiky neuznávání je, že díky aktivitě některých poslanců (J. Foldyna, V. Filip a další) pokračovala Poslanecká sněmovna v sérii přerušování při projednávání ratifikace dohody mezi ČR a Kosovskou republikou (viz také předchozí vydání této publikace).³⁷ Od roku 2014 tak byla ratifikace přerušena celkem osmkrát a žádné další bilaterální smlouvy uzavřeny nebyly.

I Albánie pokračovala v roce 2016 v procesu sblížení s Evropskou unií. Od roku 2014 je tento stát oficiálním kandidátem na členství a v červenci 2016 albánský parlament přijal důležitou legislativu ohledně dalekosáhlé reformy soudnictví.³⁸ Se vzrůstem domácích politických tenzí se však Albánie začala orientovat spíše na volby plánované na červen 2017 než na implementaci justiční reformy. To oddálilo zahájení přístupových rozhovorů s Albánií, protože Rada EU se touto otázkou bude zabývat až poté, co Evropská komise potvrdí, že bylo dosaženo nutného pokroku. Po urovnání sporu o investici ČEZ v Albánii v roce 2014 (viz předchozí vydání této publikace) česká diplomacie aktivně podporovala ambice albánských představitelů o přidružení k EU,³⁹ a proto se musela na zpomalení justiční reformy i přístupového procesu adaptovat.

Kromě politických konfliktů hrál v roce 2016 na Balkáně poměrně silnou roli náboženský radikalismus či strach z něho, když byly zdokumentovány stovky jedinců, kteří se vydali bojovat za tzv. Islámský stát. Balkánské státy se tomuto problému bránily zaváděním legislativy a trestáním jednotlivých navrátilců. V českých médiích byl tento trend „pečlivě“ sledován, což někdy končilo stereotypními popisy balkánských zemí jako základen džihádu či články o Islámském státu bujícím přímo za plotem EU.⁴⁰ Řečí čísel však počet odchodů do Sýrie z Balkánu nebyl nikterak vyšší než z Belgie, Německa, Francie, Velké Británie či skandinávských zemí.⁴¹ Náboženský radikalismus jako zdroj terorismu je tedy další problematika, kterou mají EU a balkánské země vně EU, tzv. západní Balkán, společné, což si říká i o společný přístup k řešení. Obzvláště investice ze zemí Perského zálivu provázené šířením radikálních směrů islámu, které nemají v jihovýchodní Evropě tradici, mohou být vnímány jako problematické.

Je zajímavé, že i česká zahraniční politika se v roce 2016 musela vyrovnávat se sporem, který měl vazbu na Balkánský poloostrov. Jde o to, že na konci roku 2015 byl na krátkou dobu z Prahy odvolán řecký velvyslanec kvůli výročkám prezidenta Zemanova, který rétoricky podmiňoval vstup ČR do eurozóny s vystoupením Řecka z měnové unie.⁴² Zeman pak i v roce 2016 pokračoval v kontroverzních výrocích, když např. v rozhovoru pro *Financial Times* navrhol, aby Řecko splácelo své dluhy usídlováním uprchlíků na neobývaných řeckých ostrovech.⁴³ České vztahy s Řeckem byly v roce 2016 komplikované i kvůli protichůdnému přístupu k řešení migrační krize, čemuž se budeme věnovat níže. Celkově z české strany docházelo k aktivním pokusům o prosazování vlastní politiky týkající se postavení Řecka v institucionálním

systému EU. Česká republika však neměla nástroje, aby dokázala navrhovaná opatření prosadit. Pokusy o prosazení politiky tedy probíhaly primárně na symbolické úrovni. I proto toto ofenzivní jednání vedlo pouze k politizaci evropských témat v ČR a k polarizaci vztahů České republiky s Řeckem.

Je také vhodné zmínit, že v roce 2016 se Česká republika pokoušela podporovat regionální spolupráci na západním Balkánu skrze aktivity zvláštního zmocněnce pro západní Balkán Štefana Füleho i prostřednictvím Visegrádské skupiny (V4). Od července 2015 do června 2016 ČR předsedala V4, což přidávalo váhu únorové cestě ministra L. Zaorálka do Makedonie⁴⁴ i jeho účasti na zasedání ministrů zahraničních věcí šesti zemí západního Balkánu, které se konalo v březnu v albánském městě Drač.⁴⁵ Na tyto návštěvy navazovalo červnové zasedání politických ředitelů zemí V4 a západobalkánské šestky v Praze.⁴⁶ Jedním z nejviditelnějších výsledků snahy o rozvíjení regionální spolupráce bylo pokračování práce na plném zprovoznění Západobalkánského fondu, který byl formálně založen v listopadu 2015 v Praze a měl by sloužit podobným způsobem jako Mezinárodní visegrádský fond (viz předchozí vydání této publikace).

Migrace

Snad ještě více než geopolitika byl v roce 2016 pro Balkán silným impulzem proud lidí migrujících tudy do Evropy ze Sýrie, Afghánistánu, Iráku či zemí Afriky. Exponenciální nárůst migrace přes Balkán v roce 2015 vyprovokoval reakce mnoha aktérů, přičemž mezi zeměmi EU se vyprofilovaly dva hlavní přístupy k tomuto problému. První přístup, artikulovaný zejména představiteli Německa či Řecka, byl poskytnout azyl válečným uprchlíkům a proud migrace regulovat skrze dohodu s Tureckem, které hostilo zhruba tři miliony uprchlíků. Druhý přístup usiloval o přísnější hlídání hranic EU a uzavírání balkánské cesty. Jestliže s prvním přístupem byl spojený požadavek na povinné přerozdělování uprchlíků mezi jednotlivými zeměmi Unie, pak země V4 a Rumunsko tento přístup odmítaly a spolu s dalšími zeměmi kritizovaly Řecko za nedostatečnou kontrolu hranic.⁴⁷ Česká republika s výhradami akceptovala první kolo přerozdělování uprchlíků z Řecka a Itálie, přitom však aktivně podporovala uzavírání hranic na tzv. balkánské cestě, zejména na řecko-makedonských hranicích, a aktivně se bránila proti dlouhodobému povinnému přijímání uprchlíků. Řecký premiér Alexis Tsipras v této souvislosti varoval, že pokud nebude uprchlická krize na březnovém summitu EU s Tureckem vyřešena ke spokojenosti Athén, začne Řecko vetovat všechna rozhodnutí vyžadující jednomyslnou shodu evropské osmadvacítky.⁴⁸ Rozdílné pozice a polarizace v česko-řeckých vztazích (viz také předchozí část textu) se projevovaly i opakovaným neumožněním přístupu českému styčnému důstojníkovi do tzv. hotspotů na řeckých ostrovech, i když tam ostatní země údajně měly přístup.⁴⁹

Silný proud migrantů procházel z Turecka přes Řecko směrem dál na západ, což přimělo Řecko a Makedonii k výrazné interakci na jejich společné hranici. Tenze na této hranici rostly v závislosti na počtu migrantů a stupni propustnosti hranice. Jak již bylo zmíněno, vícero zemí EU, jako V4, Rakousko či Slovinsko, usilovalo o přísnější režim na makedonské straně hranice. Docházelo tak k situacím, kdy na hranici poblíž řecké vesnice Idomeni uvázly tisíce migrantů ve složitých podmínkách.⁵⁰ Do-

cházel také ke střetům migrantů s policií⁵¹ nebo ke slovním střetům mezi makedonskými a řeckými představiteli. Například v dubnu řecký prezident Prokopis Pavlopulos kritizoval makedonskou policii, jež použila proti uprchlíkům slzný plyn a gumové projektily, a premiér A. Tsipras nazval její chování „ostudným“. Skopje zase obvinilo Athény, že k vyostření situace přispěla nečinnost policistů na řecké straně hranice.⁵² Následně v květnu prezident Pavlopulos argumentoval, že „*brutální chování vůči uprchlíkům*“ ukazuje, že „*padělatelé historie*“ nemohou „*předstírat přátelství s Řeckem*“ a neměli by si ani „*nalhávat*“, že se mohou stát členy EU a NATO.⁵³ Řecký problém s názvem Makedonie vedl i k paradoxním situacím, kdy ministr pro migrační politiku nabídl rezignaci kvůli tomu, že nazval Makedonii „zakázaným“ jménem.⁵⁴

K dohodě s Tureckem, podporované zejména velkými státy EU, nakonec došlo 18. března, což umožnilo navracet všechny nelegální migranty z řeckých ostrovů zpět do Turecka. Za každého syrského občana vráceného z řeckých ostrovů do Turecka by měl být jeden syrský občan přesídlen z Turecka do EU.⁵⁵ Tato dohoda, stejně jako zpříšňování režimu na hranicích, přispěla k utlumení migračního proudu.⁵⁶ Turecko samotné však procházelo turbulentním vývojem, kdy 15. července došlo k pokusu o puč, a následně k čistkám ve státní správě a bezpečnostních složkách. Turecko se také začalo přímo zapojovat do bojů v Sýrii, a to proti Islámskému státu i kurdským oddílům. Zároveň začalo posilovat vazby s Ruskem a v říjnu tyto země podepsaly dohodu o plynovodu TurkStream.⁵⁷ Bezpečnostní nestabilita v Turecku se zprostředkovaně projevovala i v České republice, když turecké autority žádaly své české protějšky o prověření osob údajně spojených s tzv. gülenovskými pučisty.⁵⁸ Navíc došlo v Turecku k zadržení dvou českých osob „napojených“ na kurdské milice YPG.⁵⁹ Představitelé české zahraniční politiky se snažili řešit tuto situaci opakovanou podporou přístupových rozhovorů a strategického dialogu EU s Tureckem.⁶⁰ Proti tomu však šlo prosincové nezávazné hlasování Evropského parlamentu, který hlasoval pro zrušení přístupových rozhovorů,⁶¹ i neschopnost dosáhnout kompromisu v Radě EU o dalším postupu vůči Turecku zapříčiněná postojem Rakouska.⁶² Česká zahraniční politika se tak musela adaptovat na zhoršování vztahů mezi EU a Tureckem.

Země V4, Rakousko, Bulharsko, ale i jiné země, činily společná aktivní opatření k zajištění jihovýchodní hranice Evropské unie⁶³ a připravovaly plány pro případné selhání dohody s Tureckem.⁶⁴ V září na toto téma při návštěvě Prahy jednal končící bulharský prezident Rosen Plevneliev se svým českým protějškem i s předsedou Poslanecké sněmovny Janem Hamáčkem.⁶⁵ První operace Evropské hraniční a pobřežní strážní agentury, pokračovatele Frontexu, začaly v říjnu právě v Bulharsku,⁶⁶ které nadále udržovalo zvýšenou ostrahu a plot na hranicích s Tureckem. České ministerstvo vnitra kvůli situaci na balkánské migrační trase začalo používat databázi policistů a policistek se znalostí cizích jazyků, kteří byli vysíláni, aby pomáhali s registrací, azylovým řízením a navracením migrantů.⁶⁷ Česká republika už dříve vyslala kvůli zvládnutí migrační krize desítky vojáků a policistů do Maďarska, Slovinska či Makedonie, a nově začala i s vysláním do Řecka. Poměrně silné bylo i zapojení českých dobrovolníků podél celé balkánské trasy.⁶⁸ Bohužel, existují signály, že převaděčské skupiny působí i z území České republiky, čímž se začal zabývat i Evropský a česká policie.⁶⁹

Hospodářské vztahy

Balkánské země se i v roce 2016 stále ještě musely přizpůsobovat dopadům poslední globální finanční krize. Doposud největší problém v tomto ohledu, Řecko, v roce 2016 postupovalo poměrně úspěšně jak v makroekonomických reformách, tak v dohodách o zmírnění dopadů dluhu.⁷⁰ I přesto zaznělo v České republice mnoho kritických poznámek na účet Řecka. Na konci roku 2016 navštívil Řecko Barack Obama při své poslední cestě v prezidentské funkci a upozornil, že Řecko, i když se potýká s dopady finanční krize, stále vydává na obranu více než 2 % HDP, což není případ většiny zemí NATO včetně České republiky.⁷¹

I v roce 2016 čeští aktéři pokračovali v rozvíjení hospodářských vztahů s balkánskými zeměmi, přičemž často museli fungovat v nestabilních politických, ekonomických i finančních podmínkách. Probíhala jednání o výstavbě druhého bloku elektrárny Plevlja, jehož tendr vyhrála v červnu 2015 firma Škoda Praha, vlastněná skupinou ČEZ. V září byla podepsána smlouva, poté se však projekt zadrhl, protože Škoda Praha nebyla schopna získat zdroje financování od České investiční banky a Exportní garanční a pojišťovací společnosti, tak jak se očekávalo.⁷² Dále pokračovaly i vyhrocené vztahy bulharských autorit s českými firmami ČEZ a Energo-pro, které dostávaly další pokuty za zneužívání postavení na trhu.⁷³ Skupina ČEZ dávající najevo, že by bulharskou dceru nejraději prodala,⁷⁴ vstoupila i do mezinárodní arbitráže proti Bulharsku.⁷⁵ Zároveň si však ČEZ půjčila od Evropské banky pro obnovu a rozvoj 116 mil. EUR na investice do bulharské distribuční sítě.⁷⁶ ČEZ dostala pokutu i v Rumunsku, a to 3 mil. Kč. Důvodem bylo účtování dodávek elektřiny s předstihem.⁷⁷ Rumunsko však začalo nabírat slibnou hospodářskou dynamiku a růst⁷⁸ a stalo se populární mezi českými obchodníky, jako jsou firmy Bonami a Sportisimo, které dál rozvíjely v zemi své aktivity a otevíraly nové prodejny.⁷⁹ I české finanční skupiny v Rumunsku nakupovaly aktiva⁸⁰ či reality.⁸¹ Zajímavé však byly i některé nové aktivity českých subjektů v Bosně a Hercegovině, např. zakázky v digitální komunikaci pro pražskou agenturu Aqua Digital,⁸² proškolení v řízení letového provozu poskytované letovým dispečerům z Bosny a Hercegoviny v českém výcvikovém středisku CANI⁸³ nebo navazování vztahů mezi filmovými tvůrci na Sarajevském filmovém festivalu.⁸⁴ Tento vývoj napovídá, že pokud dojde k politické stabilizaci, pak se mohou balkánské země stát perspektivními trhy pro české zboží a investice.

ZÁVĚR

Tak jako v minulých letech, i v roce 2016 aktéři české zahraniční politiky pokračovali v proaktivní podpoře evropské a euroatlantické integrace zemí Balkánského poloostrova. Konkrétně šlo zejména o aktivní přijetí vstupu Černé Hory do NATO a přibližování Srbska a Bosny a Hercegoviny k Evropské unii. Podobně jako v minulých letech se však český prointegrační postoj musel vyrovnávat s celou řadou dlouhodobých politických sporů uvnitř jednotlivých států i mezi nimi. Zde šlo zejména o spory uvnitř Bosny a Hercegoviny, napětí mezi Srbskem a Chorvatskem a Srbskem a Kosovem, ale i o politickou krizi v Makedonii. Je otázkou, jestli bude v bu-

doucnu lákadlo integrace natolik silné či jestli bude využito dostatečně dobře, aby dokázalo přetrvávající politické problémy a animozity v jihovýchodní Evropě úspěšně transformovat.

V roce 2016 byly dlouhodobé politické spory vlastní jihovýchodní Evropě dále jitrěny vzrůstajícím geopolitickým soupeřením států a aktérů zasahujících do regionu ze západu, východu či jihovýchodu. Obzvláště Rusko bylo po probuzení geopolitického soupeření v roce 2014 v tomto ohledu stále viditelnější. Nemůžeme s jistotou říci, že by všechny akce, které se Rusku připisují, byly opravdu dílem invazivní a hybridní ruské zahraniční politiky. Přesto i fakt, že se o tom tak mluví, jako např. v kontextu pokusu o vyvolání nepokojů a násilí během voleb v Černé Hoře, svědčí o vzrůstajícím významu, který Rusko po roce 2014 na Balkánu získává. Česká republika se do této geopolitické hry zapojovala i skrze aktivity na jihovýchodním křídle NATO, celkově však čeští aktéři spíše přijímali politiky ostatních partnerů v NATO, než aby přicházeli s vlastními iniciativami.

Při všeobecném posilování napětí a vyostřování postojů se ani česká zahraniční politika nedokázala vyhnout konfliktním situacím. Aktivní symbolické pokusy prezidenta o prosazování vlastní politiky ohledně postavení Řecka v evropských institucích byly založené zejména na české politizaci témat fiskální odpovědnosti, kontroly vnějších hranic EU a migrační politiky. Výsledkem byla krátkodobá polarizace v česko-řeckých vztazích. Česká republika však v určitém smyslu zůstává zapojena i do dlouhodobých sporů na Balkánském poloostrově. Jde zejména o kosovskou otázku, kdy ve vztazích vůči Kosovu pokračovala i v roce 2016 ze strany českých aktérů vnitřně polarizovaná politika. Na jedné straně Ministerstvo zahraničních věcí ČR a některá další ministerstva byla otevřená vytváření společné politiky. Zde šlo např. o spolupráci mezi V4 a západobalkánskou šesticí států, která směřuje k ustavení Západobalkánského fondu pro regionální spolupráci, který by zahrnoval i Kosovo jako plnohodnotného účastníka. Na druhé straně prezident a parlament pokračovali v politice neuznávání a stavěli se proti spolupráci s představiteli Kosova, čímž rozvíjeli svou již dlouhodobou politiku ignorace a aktivního odporu. Tento český přístup však z dlouhodobého hlediska paradoxně oslabuje i pozici Srbska, jehož postup v integraci do EU je úzce spojen právě s úspěšnou normalizací vztahů s Kosovem. Česká polarizace ve vztazích vůči Kosovu tak přispívá k pokračování napětí v regionu.

Zjevně nepříznivě se z hlediska české zahraniční politiky vyvíjely vztahy mezi EU a Tureckem. Pokračování v přístupových rozhovorech s Tureckem v současnosti figuruje jako jedna z priorit české zahraniční politiky. V roce 2016 ale začal být kandidátský status Turecka otevřeně zpochybňován ze strany Rakouska i Evropského parlamentu. Česká diplomacie se v tomto ohledu adaptovala a vystupovala v roli mediátora, který usiluje o udržení strategického dialogu s Tureckem. Ve vztahu k migraci Česká republika částečně uspěla se snahou o uzavírání balkánské trasy, což ale dále přispělo k polarizaci českých vztahů s Řeckem. Pokud bychom měřili míru „přátelství“ vztahů s Českou republikou, pak by Řecko v roce 2016 pravděpodobně obsadilo druhou nejhorší příčku ze všech balkánských zemí, hned za Kosovem. Konečně, české hospodářské vztahy s balkánským regionem vykazovaly některé zajímavé tendence, např. vzrůstající české investice v Rumunsku. Problémy českých firem se

stabilitou podnikatelského prostředí v balkánských zemích však nadále pokračovaly, zejména co se týče energetického sektoru.

Ve vztahu k naplňování dlouhodobého cíle dosažení obecné stabilizace jihovýchodní Evropy skrze euroatlantickou integraci vyvstávají pro budoucí českou zahraniční politiku následující klíčové otázky: Jak může Česká republika účinně přispět k revitalizaci integrace zemí západního Balkánu do EU? Jak se může Česká republika vyrovnat se svými vnitřními rozpory ve vztazích vůči Kosovu i s převažujícím negativním vnímáním Řecka? Jak má česká zahraniční politika reagovat na vzrůstající význam Ruské federace na Balkánu, na hrozbu odcizení mezi EU a Tureckem, na hrozbu nové migrační krize či na dlouhodobé zdroje náboženského radikalismu? Také odpovědím na tyto otázky se budou věnovat i budoucí vydání této pravidelné publikace o české zahraniční politice.

Poznámky

- ¹ MZV ČR: *Koncepce zahraniční politiky ČR*, 13. 7. 2015. On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/analyzy_a_koncepce/koncepce_zahranicni_politiky_cr.html.
- ² Například publikace *Česká zahraniční politika a region západního Balkánu* (2013). Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Odbor států jižní a jihovýchodní Evropy. On-line: http://www.mzv.cz/file/958190/Ceska_zahranicni_politika_a_region_zapadniho_Balkanu.pdf; MZV ČR: *Koncepce zahraniční politiky ČR*, op. cit.; MZV ČR: *Koncepce zahraniční politiky České republiky*, schválená vládou ČR 20. 7. 2011.
- ³ *USA zprovoznilo protiraketový systém v Rumunsku, Rusko protestuje*. ČTK, 12. 5. 2016. On-line: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/usa-zprovoznilo-protiraketovy-system-v-rumunsku-rusko-protestuje/1349133>; *U.S. Naval Forces Europe-Africa, What You Need to Know About Aegis Ashore Romania*, 11. 5. 2016. On-line: <http://www.c6f.navy.mil/news/what-you-need-know-about-aegis-ashore-romania>.
- ⁴ *Rusko bude nuceno reagovat na štít v Evropě, řekl Putin*. ČTK, 27. 5. 2016. On-line: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/rusko-bude-nuceno-reagovat-na-stit-v-evrope-rekl-putin/1355022>; *Putin navštívil posvátnou horu Athos, předtím pohrozil Polsku a Rumunsku*. iDNES.cz, 28. 5. 2016. On-line: http://zpravy.idnes.cz/putin-zavital-na-posvatnou-horu-athos-polsko-rumunsko-pi3/zahranicni.aspx?c=A160528_170426_zahranicni_fka.
- ⁵ *Novaja gazeta: Americký protiraketový štít je už na mušce Moskvy*. ČTK, 13. 5. 2016. On-line: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/novaja-gazeta-americky-protiraketovy-stit-je-uz-na-musce-moskvy/1349540?nt>.
- ⁶ *USA přesouvají jaderné zbraně z Turecka do Rumunska, píše server*. iDNES.cz, 18. 8. 2016. On-line: http://zpravy.idnes.cz/jaderné-zbrane-turecko-07f-/zahranicni.aspx?c=A160818_131230_zahranicni_jw.
- ⁷ *Rumunsko kvůli vojenské přítomnosti Ruska v regionu posílí obranu*. ČTK, 13. 12. 2016. On-line: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/rumunsko-kvuli-vojsenske-pritomnosti-ruska-v-regionu-posili-obranu/1427045?nt>.
- ⁸ MZV ČR: *Ministerské zasedání východního křídla NATO v Bukurešti*, 10. 11. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2016_11_08_bukurestske_zasedani.html.
- ⁹ *Válka v Evropě na spadnutí? Profesor to vidí jednoznačně*. EuroZprávy.cz, 19. 6. 2016. On-line: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/evropa/159318-valka-v-evrope-na-spadnuti-profesor-to-vidi-jednoznacne/>.

- ¹⁰ ÚMV: Vladislav Strnad: *Prezidentské volby v Bulharsku a vliv vnější propagandy*, 29. 12. 2016. On-line: <http://www.iir.cz/article/vliv-vnejsi-propagandy-na-prezidentske-volby-v-bulharsku>.
- ¹¹ *Bulharským prezidentem bude podle odhadů Radev*. ČTK, 13. 11. 2016. On-line: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/bulharskym-prezidentem-bude-podle-odhadu-radev/1415510?nt>.
- ¹² *Foreign direct investment remained stable in 2014*. The Economist Intelligence Unit, 26. 3. 2015. On-line: <https://country.eiu.com/article.spx?articleid=603020644&Country=Montenegro&topic=Economy&subtopic=Forecast&subsubtopic=External+sector&u=1&pid=1564624540&oid=1564624540&uid=1; Montenegro supports Russia sanctions in order to hasten EU accession>. RT, 22. 5. 2014. On-line: <https://www.rt.com/news/160776-montenegro-eu-sanctions-russia/>.
- ¹³ *Russia Beyond the Headlines, Russia disappointed by Montenegro's joining of anti-Russian sanctions*, 1. 2. 2016. On-line: https://rbth.com/news/2016/02/01/russia-disappointed-by-montenegros-joining-of-anti-russian-sanctions_564087; Montenegro supports Russia sanctions in order to hasten EU accession, op. cit.
- ¹⁴ *Zeman se setkal s černohorským prezidentem Vučanovičem*. Deník.cz, 6. 4. 2016. On-line: http://www.denik.cz/z_domova/zeman-se-setkal-s-cernohorskym-prezidentem-vujanovicem-20160406.html.
- ¹⁵ *Aleksandar Sindjelić priznao da je organizovao puč u Crnoj Gori*. Telegraf.rs, 8. 11. 2016. On-line: <http://www.telegraf.rs/vesti/2447235-aleksandar-sindjelic-priznao-da-je-organizovao-puc-u-crnoj-gori; První výsledky voleb v Černé Hoře ukazují na vítězství vládní DPS>. ČTK, 16. 10. 2016. On-line: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/prvni-vysledky-voleb-v-cerne-hore-ukazuji-na-vitezstvi-vladni-dps/1405083>.
- ¹⁶ *Montenegrin prosecutor says Russian nationalists behind alleged coup plot*. The Guardian, 6. 11. 2016. On-line: <https://www.theguardian.com/world/2016/nov/06/montenegro-prosecutor-milivoje-katnic-russian-nationalists-behind-alleged-coup-plot>.
- ¹⁷ *Sněmovna schválila protokol o přijetí Černé Hory do NATO*. ČTK, 1. 12. 2016. On-line: <http://www.vijesti.me/izbori2016/zajednicka-odluka-opozicija-ne-priznaje-rezultate-izbora-907905>.
- ¹⁸ *Sněmovna schválila protokol o přijetí Černé Hory do NATO*. Českenoviny.cz, 1. 2. 2016. On-line: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/snemovna-schvalila-protokol-o-prijeti-cerne-hory-do-nato/1421991?nt; Senát schválil přístup Černé Hory k Severoatlantické alianci>. ČTK, 19. 10. 2016. On-line: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/senat-schvalil-pristup-cerne-hory-k-severoatlanticke-alianci/1406053>.
- ¹⁹ Statement by Commissioner Johannes Hahn at the EP Plenary on 2015 Report on Montenegro. European Commission (2016). On-line: https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2014-2019/hahn/announcements/statement-commissioner-johannes-hahn-ep-ple-nary-2015-report-montenegro_en.
- ²⁰ *Putin tells Dodik referendum is „right of people“*. Sputnik, 23. 9. 2016. On-line: http://www.b92.net/eng/news/region.php?yyyy=2016&mm=09&dd=23&nav_id=99286.
- ²¹ *Podobně tribunál v Haagu 31. března vynesl rozsudek na Vojislavem Šešeljem, tentokrátě však osvobozující*. Lidovky.cz, 31. 3. 2016. On-line: http://www.lidovky.cz/icty-shledal-seselje-nevinym-ve-vsech-bodech-obzaloby-pgc-/zpravy-svet.aspx?c=A160331_114209_in_zahranici_ELE
- ²² *Bosenští Srbové pojmenovali kolej po Karadžićovi, vzpouzí se tak Haagu*. iDNES.cz, 21. 3. 2016. On-line: http://zpravy.idnes.cz/v-bosne-pojmenivalo-kolej-po-karadzicovi-fpk-/zahranicni.aspx?c=A160321_124147_zahranicni_jkk.
- ²³ *Bosna a Hercegovina chce do EU. Vítáme návrat k reformám, zní z Bruselu*. iDNES.cz, 15. 2. 2016. On-line: http://zpravy.idnes.cz/bosna-a-hercegovina-pozadam-a-prijeti-do-evropske-unie-pgh-/zahranicni.aspx?c=A160215_110746_zahranicni_lve.
- ²⁴ MZV ČR: *Náměstek Kulhánek přijal náměstka ministra zahraničí Bosny a Hercegoviny Brkiće*, 24. 2. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2016_02_24_namestek_kulhanek_prijal_namestka.html; MZV ČR: Prohlášení MZV k výroční zprávě Evropské komise o rozšíření EU, 10. 11. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/prohlaseni_a_stanoviska/x2016_11_10_prohlaseni_k_rozsireni_eu.html.

- ²⁵ Zeman jednal s makedonským prezidentem o migraci. Na čem se dohodli? EuroZprávy.cz, 15. 2. 2016. On-line: <http://domaci.eurozpravy.cz/politika/145565-zeman-jednal-s-makedonskym-prezidentem-o-migraci-na-cem-se-dohodli/>
- ²⁶ Zeman: Čeští turisté by měli jezdit do Makedonie. ČTK, 10. 6. 2016. On-line: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/zeman-cesti-turiste-by-meli-jezdit-do-makedonie/1359694?nt;> Prezident Miloš Zeman dostal nejvyšší makedonské vyznamenání. ČTK, 9. 6. 2016. On-line: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/prezident-milos-zeman-dostal-nejvyssi-makedonske-vyznamenani/1359274?nt.>
- ²⁷ Russia is regaining sway in the Balkans. The Economist, 25. 2. 2017. On-line: <http://www.economist.com/news/europe/21717390-aid-warplanes-and-propaganda-convince-serbs-russia-their-friend-moscow-regaining-sway.>
- ²⁸ Předčasné volby v Srbsku potvrdily popularitu premiéra Vučiće, získal pohodlnou většinu. Aktuálně.cz, 25. 4. 2016. On-line: [https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/predcasne-volby-v-srbsku-potvrdily-popularitu-premiera-vucic/r~f4e7ed8a0a5411e6abd3002590604f2e/.](https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/predcasne-volby-v-srbsku-potvrdily-popularitu-premiera-vucic/r~f4e7ed8a0a5411e6abd3002590604f2e/)
- ²⁹ Sobotka po jednání s prezidentem Srbska podpořil vstup země do EU. ČTK, 30. 11. 2016. On-line: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/sobotka-po-jednani-s-prezidentem-srbska-podporil-vstup-zeme-do-eu/1421512?nt;> Zeman: ČR při migraci Srbsku pomůže, podporuje jeho vstup do EU. ČTK, 29. 11. 2016. On-line: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/zeman-cr-pri-migraci-srbsku-pomuze-podporuje-jeho-vstup-do-eu/1421199?nt.>
- ³⁰ Dlouhý stín války. Chorvatskoablokovalo přístupové rozhovory EU se Srbskem. Aktuálně.cz, 9. 4. 2016. On-line: [https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/dlouhy-stin-valky-chorvatsko-zablokovalo-pristupove-rozhovor/r~1f753f42fe3b11e587030025900fea04/;](https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/dlouhy-stin-valky-chorvatsko-zablokovalo-pristupove-rozhovor/r~1f753f42fe3b11e587030025900fea04/) Zaba, Natalia (2016): Serbia Furious at Croatian Block on EU Negotiations, 13. 12. 2016. On-line: <http://www.balkaninsight.com/en/article/serbian-croatian-relations-tighten-again-after-brussels-meeting-12-13-2016.>
- ³¹ Srbský prezident považuje podmínky EU pro přijetí za ponižující. Aktuálně.cz, 24. 10. 2016. On-line: https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/srbsky-prezident-povazuje-podminky-eu-pro-prijeti-za-ponizuj/r~4c0143b69a2711e6af6e002590604f2e/?_ga=2.206739099.945510813.1494150494-1578176042.1494000632.
- ³² Kosovským prezidentem je Hashim Thaçi, opozice tomu nezabránila ani slzným plynem. Aktuálně.cz, 26. 2. 2016. On-line: [https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/opozice-v-kosovu-vypoustela-z-poslaneckych-lavic-slzny-plyn/r~58d256cadca911e5a8d7002590604f2e/.](https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/opozice-v-kosovu-vypoustela-z-poslaneckych-lavic-slzny-plyn/r~58d256cadca911e5a8d7002590604f2e/)
- ³³ Kosovský prezident: Srbsko má v plánu obsadit část Kosova stejně jako Rusové Krym. Aktuálně.cz, 17. 1. 2017. On-line: [https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/kosovsky-prezident-srbsko-ma-v-planu-obsadit-cast-kosova-ste/r~a4fe4728dcd711e6a78c002590604f2e/.](https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/kosovsky-prezident-srbsko-ma-v-planu-obsadit-cast-kosova-ste/r~a4fe4728dcd711e6a78c002590604f2e/)
- ³⁴ Krasniqi, Fjona (2017): The Kosovo-Montenegro border agreement: what you need to know, 23. 2. 2017. On-line: <https://www.opendemocracy.net/can-europe-make-it/fjona-krasniqi/kosovo-montenegro-border-agreement-what-you-need-to-know;> Dohoda s Černou Horou území Kosova nezmenší, tvrdí expertní komise, 21. 2. 2017. On-line: [https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/dohoda-s-cernou-horou-uzemi-kosova-nezmeni-tvrdi-expertni-k/r~1b9d0716f87111e68af8002590604f2e/.](https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/dohoda-s-cernou-horou-uzemi-kosova-nezmeni-tvrdi-expertni-k/r~1b9d0716f87111e68af8002590604f2e/)
- ³⁵ MZV ČR: Zvláštní zmocněnec Füle navštívil Kosovskou republiku, 10. 2. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2016_02_10_zvlastni_zmocnenec_pro_obse_a_zapadni.html.
- ³⁶ Ministerstwo Spraw Zagranicznych (Polsko): The Visegrad Group Joint Statement on the Western Balkans, 29. 11. 2016. On-line: <http://www.ms.gov.pl/resource/46b9bc56-d2ab-4233-94d5-c9994c5d04e5:JCR.>
- ³⁷ PS PČR: 7. období, od 2013, Sněmovní tisk 123.
- ³⁸ European Union External Action (2016): EU-Albania Stabilisation and Association Council [Joint press conference]. On-line: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/9572/-eu-albania-stabilisation-and-association-council-joint-press-conference_en.

- ³⁹ MZV ČR: *Ministr Zaorálek v Albánii: Podporuji posílení spolupráce mezi V4 a západobalkánským regionem*, 1. 4. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2016_04_01_ministr_zaoralek_v_albanii_podporuji.html.
- ⁴⁰ *Islámský stát bují přímo za plotem EU, nové bojovníky cvičí v Bosně*. iDNES.cz, 11. 4. 2016. On-line: http://zpravy.idnes.cz/bosna-zakladna-dzihadu-v-evrope-d34/zahranicni.aspx?c=A160411_141114_zahranicni_mlb.
- ⁴¹ The Soufan Group (2015): *Foreign Fighters: An Updated Assessment of the Flow of Foreign Fighters into Syria and Iraq*. On-line: http://soufangroup.com/wp-content/uploads/2015/12/TSG_ForeignFightersUpdate3.pdf.
- ⁴² MZV ČR: *Výjádření k telefonátu ministra zahraničních věcí ČR Lubomíra Zaorálka s jeho řeckým protějškem*, 23. 12. 2015. On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/prohlaseni_a_stanoviska/x2015_12_23_vyjadreni_k_telefonatu.html.
- ⁴³ *Czech president Zeman: economic migrants to be deported to „uninhabited Greek islands“*. Keep Talking Greece, 4. 10. 2016. On-line: <http://www.keeptalkinggreece.com/2016/10/04/czech-president-zeman-economic-migrants-to-be-deported-to-uninhabited-greek-islands/>; Cerulus, Laurens (2016): *Czech president calls for deportation of economic migrants*, 10. 2. 2016. On-line: <http://www.politico.eu/article/czech-president-calls-for-deportation-of-economic-migrants-milos-zeman/>.
- ⁴⁴ *Česko chce pomoci Makedonii s uprchlickou krizí*. iRozhlas, 24. 2. 2016. On-line: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/cesko-chce-pomoci-makedonii-s-uprchlickou-krizi_201602101607_akottova2.
- ⁴⁵ *Zaorálek v Albánii: V4 bude pomáhat západnímu Balkánu na cestě do EU*. EuroZprávy.cz. On-line: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/evropa/150340-zaoralek-v-albanii-v4-bude-pomahat-zapadnimu-balkanu-na-ceste-do-eu/>.
- ⁴⁶ MZV ČR: *Meeting of Political Directors of V4 and WB6 in Prague*, 24. 6. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/tirana/en/bilateral_relations/meeting_of_political_directors_of_v4_and.html
- ⁴⁷ *Řecký tisk spekuluje o možném vyloučení Řecka z Schengenu*. Deník.cz, 28. 1. 2016. On-line: http://www.denik.cz/ze_sveta/recky-tisk-spekuje-o-odchodu-recka-z-schengenu-20160128.html; *EU zvažuje zablokování řecko-makedonské hranice pro migranty*. iHNed, 23. 1. 2016. On-line: <http://zahranicni.ihned.cz/evropa-slovensko/c1-65123560-eu-zvazuje-zablokovani-makedonske-hranice-recko-se-boji-izolace-i-vetsiho-zahlceni-migranty>
- ⁴⁸ *Tsipras: Řecko chce povinný, nikoli dobrovolný příjem uprchlíků*. Deník.cz, 1. 3. 2016. On-line: http://www.denik.cz/ze_sveta/tsipras-recko-chce-povinny-nikoli-dobrovolny-prijem-uprchliku-20160301.html.
- ⁴⁹ *Chovanec: Nevpuštění důstojníka do hotspotu je řecká malichernost*. iDNES.cz, 13. 3. 2016. On-line: http://zpravy.idnes.cz/chovanec-o-nevpusteni-ceskeho-dustojnika-do-hotspotu-v-recku-puf/domaci.aspx?c=A160313_141945_domaci_cen.
- ⁵⁰ *EU zvažuje zablokování makedonské hranice. Řecko se bojí izolace i většího zahlcení migranty*. iHNed, 23. 1. 2016. On-line: <http://domaci.ihned.cz/c1-65123560-eu-zvazuje-zablokovani-makedonske-hranice-recko-se-boji-izolace-i-vetsiho-zahlceni-migranty>; *Makedonie uzavřela svou hranici pro uprchlíky. Na místě se tísní tisíce běženců*. iHNed, 9. 3. 2016. On-line: <http://domaci.ihned.cz/c1-65199140-makedonie-uzavrela-svou-hranici-pro-uprchliky-na-miste-se-tisni-tisice-bezencu>; Biben, Martin (2016): *Na řecko-makedonské hranici se tísní dvacet tisíc lidí, v Idomeni pomáhají také první Češi*. iHNed, 8. 3. 2016. On-line: <http://domaci.ihned.cz/c1-65196070-na-recko-makedonske-hranici-se-tisni-dvacet-tisic-lidi-v-idomeni-pomahaji-take-prvni-cesi>; *Na makedonské hranici uprchlíci prolomili plot beranidlem. Policie proti nim použila slzný plyn*. iHNed, 29. 2. 2016. On-line: <http://domaci.ihned.cz/c1-65185170-neznamy-zhar-podpalil-v-recku-dve-skladistni-haly-mely-slouzit-k-ubytovani-uprchliku>; Radačičová, Simone (2016): *Balkánská uprchlická trasa nadále funguje. Pašeráci vybírají tisíce eur*. iHNed, 15. 7. 2016. On-line: <http://domaci.ihned.cz/c1-65368130-balkanska-uprchlicka-trasa-nadale-funguje-paseraci-vybiraji-tisice-eur>.

- ⁵¹ *Řecká policie vyslala posily do tábora Idomeni, chystá evakuaci.* ČTK, 23. 5. 2016. On-line: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/recka-policie-vyslala-posily-do-tabora-idomeni-chysta-evakuaci/1353055>
- ⁵² *Řecko a Makedonie jsou ve sporu kvůli zásahu policie na hranicích.* Deník.cz, 11. 4. 2016. On-line: http://www.denik.cz/ze_svet/recko-a-makedonie-jsou-ve-sporu-kvuli-zasahu-policie-na-hranicich-20160411.html.
- ⁵³ *Statement, in „President Pavlopoulos: Greek Veto on FYROM's EU-NATO Bid is Non-Negotiable“.* Greek Reporter. On-line: <http://greece.greekreporter.com/2016/05/08/president-pavlopoulos-greek-veto-on-fyroms-eu-nato-bid-is-non-negotiable/>.
- ⁵⁴ *Řecký ministr pro migrační politiku nabídl rezignaci. Kvůli tomu, že nazval Makedonii „zakázaným“ jménem.* ČTK, 16. 3. 2016. On-line: <http://domaci.ihned.cz/c1-65208980-recky-ministr-pro-migracni-politiku-nabidl-rezignaci-kvuli-tomu-ze-nazval-makedonii-zakazanym-jmenem>.
- ⁵⁵ *Vláda ČR: Dohoda EU s Tureckem, 18. března 2016, 19. 3. 2016.* On-line: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/dohoda-eu-s-tureckem--18--brezna-2016-148971/>.
- ⁵⁶ *Uprchlíká krize v Evropě skončila. Letos přijde čtvrtina uprchlíků z roku 2015, celosvětově 0,5 %.* Aktuálně.cz, 9. 3. 2017. On-line: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/letos-prijde-do-evropy-jen-ctvrt-milionu-uprchliku-ubyva-jic/r~3a74701203e711e7b0800025900fea04/>.
- ⁵⁷ *Rusko a Turecko podepsaly dohodu o plynovodu TurkStream, posílí i vojenské kontakty.* Aktuálně.cz, 10. 10. 2016. On-line: https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/rusko-a-turecko-podepsaly-dohodu-o-plynovodu-turkstream/r~bc8026508f1111e682470025900fea04/?_ga=2.121287041.88913056.1494341032-1578176042.1494000632.
- ⁵⁸ *Gülenovi pučisté ohrožují i Česko, posvítte si na ně, vyzývají Turci. Jména prověří tajné služby.* Aktuálně.cz, 14. 12. 2016. On-line: https://zpravy.aktualne.cz/domaci/gulenovi-puciste-ohrozuj-i-cesko-posvite-si-na-ne-vyzyva-t/r~786408a4c21c11e6840d002590604f2e/?_ga=2.221177307.218665416.1494340026-1578176042.1494000632.
- ⁵⁹ *Soud s dvěma Čechy v Turecku začne v květnu. Dobře to dopadne, věří ministerstvo zahraničí.* Aktuálně.cz, 6. 3. 2017. On-line: https://zpravy.aktualne.cz/domaci/soud-s-dvema-cechy-v-turecku-zacne-v-kvetnu-dobre-to-dopadne/r~55300952026111e794440025900fea04/?_ga=2.132847885.243522196.1494337734-1578176042.1494000632.
- ⁶⁰ *MZV ČR: Ministr Zaorálek: Potřebujeme strategický dialog s Tureckem, 14. 11. 2016.* On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2016_11_14_ministr_zaoralek_potrebujeme_strategicky_dialog.html; *MZV ČR: Ministr zahraničních věcí Zaorálek navštívil Tureckou republiku, 13. 12. 2016.* On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2016_12_13_ministr_zahranicnich_veci_zaoralek.html.
- ⁶¹ *Kanter, James (2016): European Parliament Votes to Suspend Talks With Turkey on E.U. Membership, 11. 24. 2016.* On-line: https://www.nytimes.com/2016/11/24/world/europe/european-parliament-turkey-eu-membership.html?_r=0.
- ⁶² *MZV ČR: ČR podporuje zachování přístupových rozhovorů s Tureckem, 14. 12. 2016.* On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2016_12_13_cr_podporuje_zachovani_pristupovych.html.
- ⁶³ *Česko nabízí Řecku humanitární pomoc, odborníky i policisty.* TÝDEN.cz, 22. 3. 2016. On-line: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/cesko-nabizi-recku-odborniky-na-azyli-policisty_376997.html.
- ⁶⁴ *Rakousko chce nastálo zavřít hranice na balkánské trase, kritizuje Merkelovou.* Aktuálně.cz, 19. 8. 2016. On-line: https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/rakousko-zada-trvale-uzavreni-hranic-na-balkanske-trase/r~5b72807065e411e68d00002590604f2e/?_ga=2.170332518.79906868.1494342243-1578176042.1494000632; *Dohoda EU a Turecka má trhliny. Středoevropští ministři jednali o zajištění vnější hranice.* Aktuálně.cz, 7. 11. 2016. On-line: https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/stredoevropssti-ministri-jednali-o-zvladnuti-migrace-bez-ture/r~20c8637ca51d11e6b635002590604f2e/?_ga=2.11921911.2120557321.1494340414-1578176042.1494000632.

- ⁶⁵ *Do Česka v pondělí zavítá bulharský prezident, se Zemanem bude řešit migrační krizi.* EuroZprávy.cz, 4. 9. 2016. On-line: <http://domaci.eurozpravy.cz/politika/167560-do-ceska-v-pondeli-zavita-bulharsky-prezident-se-zemanem-bude-resit-migracni-krizi/>; *Prezident Bulharska ukončil návštěvu ČR, s Hamáčkem hovořil o migraci a Turecku.* EuroZprávy.cz, 6. 9. 2016. On-line: <http://domaci.eurozpravy.cz/politika/167797-prezident-bulharska-ukoncil-navstevu-ceska-s-hamackem-hovoril-o-migraci-a-turecku/>.
- ⁶⁶ *První mise pobřežní stráže EU by měla být v Bulharsku.* ČTK, 20. 9. 2016. On-line: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/prvni-mise-pobrezni-straze-eu-by-mela-byt-v-bulharsku/1395097?nt>.
- ⁶⁷ *ČR vyšle do Řecka 30 policistů, pomohou vracet uprchlíky z EU.* ČTK, 24. 4. 2016. On-line: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/cr-vysle-do-recka-30-policistu-pomohou-vracet-uprchliky-z-eu/1342015?nt>.
- ⁶⁸ *V Řecku odsoudili dva české občany za držení drog a nožů.* Deník.cz, 15. 4. 2016. On-line: http://www.denik.cz/ze_sveta/v-recku-odsoudili-dva-cechy-za-drzeni-drog-a-nozu-20160415.html.
- ⁶⁹ *Policie v Řecku rozbila gang převaděčů, zatykalo se i v Česku.* ČTK, 27. 5. 2016. On-line: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/policie-v-recku-rozbila-gang-prevadecu-zatykalo-se-i-v-cesku/1354896?nt>.
- ⁷⁰ *Juncker naznačuje jednání o zmírnění řeckého dluhu.* ČTK, 8. 5. 2016. On-line: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/juncker-naznacuje-jednani-o-zmirneni-reckehe-dluhu/1347448?nt>; *Eurozóna schválila Řecku uvolnění deseti miliard eur nových úvěrů.* ČTK, 25. 5. 2016. On-line: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/eurozona-schvalila-recku-uvolneni-deseti-miliard-eur-novych-uveru/1353762?nt>; *Eurokupina se shodla, jak krátkodobě zmírnit dluh Řecka.* ČTK, 5. 12. 2016. On-line: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/eurokupina-se-shodla-jak-kratkodobe-zmirnit-dluh-recka/1423696?nt>.
- ⁷¹ *Obama: Země NATO by měly umět vydávat za obranu to, co Řecko.* ČTK, 15. 11. 2016. On-line: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/obama-zeme-nato-by-mely-umet-vydavat-za-obranu-to-co-recko/1416224>.
- ⁷² Lemešani, Tomáš (2016): *Balkánský projekt Škody Praha se zadrhl. Vycouvaly z něj státní banky.* Euro.cz, 30. 11. 2016. On-line: <http://www.euro.cz/byznys/balkansky-projekt-skody-praha-se-zadrhl-vycouvaly-z-nej-statni-banky-1317931>.
- ⁷³ *Bulharsko den po obvinění ČEZ viní ze zneužívání dominantního postavení také Energo-Pro.* ČTK, 17. 5. 2016. On-line: <http://domaci.ihned.cz/c1-65295270-bulharsko-den-po-cez-obvinilo-ze-zneuzivani-dominantniho-postaveni-i-energo-pro>.
- ⁷⁴ Lukáč, Petr (2016): *Šéf ČEZ Daniel Beneš: Kdyby byl zájem, tak naši problémovou bulharskou dceru klidně prodáme.* iHNed, 17. 3. 2016. On-line: <http://domaci.ihned.cz/c1-65212660-sef-cez-daniel-benes-kdyby-byl-zajem-tak-nasi-problemovou-bulharskou-dceru-klidne-prodame>.
- ⁷⁵ *ČEZ zahájil mezinárodní investiční arbitráž proti Bulharsku.* ČTK, 12. 7. 2016. On-line: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/cez-zahajil-mezinarodni-investicni-arbitraz-proti-bulharsku/1371017?nt>.
- ⁷⁶ Zenkner, Petr (2016): *ČEZ si půjčí na modernizaci sítě v Bulharsku.* iHNed, 5. 8. 2016. On-line: <http://domaci.ihned.cz/c1-65391680-cez-si-pujci-na-modernizaci-site-v-bulharsku>.
- ⁷⁷ *ČEZ dostal v Rumunsku pokutu tři miliony korun. Účtoval zákazníkům dodávky elektřiny s předstihem.* ČTK, 21. 1. 2016. On-line: <http://domaci.ihned.cz/c1-65117610-cez-dostal-v-rumunsku-pokutu-tri-miliony-korun-uctoval-zakaznikum-dodavky-elektriny-s-predstihem>.
- ⁷⁸ Ehl, Martin (2016): *Střed Evropy Martina Ehla: Rumunský tygr se odráží ke skoku.* iHNed, 13. 9. 2016. On-line: <http://domaci.ihned.cz/c1-65435820-stred-evropy-martina-ehla-rumunsky-tygr-se-odrazi-ke-skoku>.
- ⁷⁹ Šenk, Michal (2016): *České obchodníky láká Rumunsko. Začíná tam Bonami, Sportisimo otevře další tři prodejny.* iHNed, 4. 12. 2016. Online: <http://domaci.ihned.cz/c1-65541880-ceske-obchodniky-laka-rumunsko-zacina-tam-bonami-sportisimo-otevire-dalsi-tri-prodejny>.

- ⁸⁰ Aliapoulos, Janis (2016): *Češi koupili od rumunských bank nesplácené dluhy. Po Rumunech budou vymáhat 35 miliard korun.* iHNed, 27. 7. 2016. On-line: <http://domaci.ihned.cz/c1-65382420-cesi-koupili-od-rumunskych-bank-nesplacene-dluhy-po-rumunech-budou-vymahat-35-miliard-korun>.
- ⁸¹ Poljakov, Nikota (2016): *PPF vstupuje na rumunský realitní trh. Za 50 milionů eur kupuje kancelářské a nákupní centrum v Bukurešti.* iHNed, 21. 3. 2016. On-line: <http://domaci.ihned.cz/c1-65215840-ppf-kupuje-kancelarsky-komplex-v-bukuresti>.
- ⁸² *Aqua Digital pracuje pro bosenský McDonald's.* iHNed, 15. 7. 2016. On-line: <http://domaci.ihned.cz/c1-64323960-aqua-digital-pracuje-pro-bosensky-mcdonald-s>.
- ⁸³ *Letoví dispečeri získali největší komerční zakázku. Výchylí kolegy z Bosny.* iDNES.cz, 27. 1. 2016. On-line: http://ekonomika.idnes.cz/rizeni-letoveho-provozu-skoleni-bosna-dys-ekonomika.aspx?c=A170127_104544_ekonomika_lve.
- ⁸⁴ Stejskal, Tomáš (2016): *Na filmový festival v Sarajevu už nemíří odstřelovač. Letos přijeli Češi i Robert De Niro.* iHNed, 22. 8. 2016. On-line: <http://art.ihned.cz/film-a-televize/c1-65409810-sarajevo-film-festival-reportaz-de-niro-czech-film-centre>; Strelková, Alexandra (2016): *Czech Republic and Slovakia Partner Countries at 2016 CineLink Industry Days.* On-line: <http://www.sff.ba/novost/10406/czech-republic-and-slovakia-partner-countries-at-2016-cinelink-industry-days>.